

med neometanima trikotnima stenama in sredi odurno neprijazne navlake.

Končno si je otrok globoko oddahnil, si obrisal prste v srajčko in se jima sramežljivo nasmehnil.

Palko mu je položil roko na pleča.

»Zdaj se pa moraš obleči in steči v šolo, drugače boš zamudil.«

Gregi je pokimal in vstal.

»Ali te še kaj boli?« je nato vprašal Palko in ga pogladil po hrbtu.

Gregi je zopet povetil glavo.

Palko pa ga je še zmeraj gladil in mu nazadnje dvignil srajčko.

Palko in Tone sta se pomenljivo in bolešno spogledala. Na suhljatem hrbtu je bila le tu pa tam kaka bela progga. Sicer pa je bila koža vsa zamolklo modrikasta; ponekod so se poznale celo temnejše podplutbe, ki so jih povzročili čevlji.

»Daj mu še nekaj za v šolo!« je rekel Tone hlastno.

Palko ga je nemudoma ubogal, kakor da je isto nameraval storiti tudi sam.

»Saj si priden... Saj si priden.« je stisnil Palko otroka k sebi. »To vse bi ti morala dati —« Utihnil je, kakor da se mu je zataknilo ali kakor da ga je sram vsake besede.

Gregi se je kakor senca pogreznil v odprtino.

Tone pa je sunkoma vrgel blazino s sebe in skočil iz postelje.

»In midva, midva se pritožujeva!«

PROBLEMI SODOBNE DRUŽBE

IDEJA ARABSKE ENOTNOSTI

Arabci so se pojavili v zgodovini pred približno tri tisoč leti, vendar so prišli v stik z zahodnim svetom, z Rimljani, nekaj deset let pred začetkom našega stoletja. Še v začetku sedmega stoletja po naši eri je bila Arabija razbita na drobne plemenske kneževine, ki so bile med seboj v stalnih sporih. Ta plemena so živela na ozkem prostoru med bizantinskim cesarstvom, perzijskim imperijem Sasanidov, na jugu, onkraj Rdečega morja, pa se je širilo etiopsko ali aksumsko cesarstvo.

Ta plemena je prvi združil Mohamed, ustanovitelj islama. Z Mohamedom se začenja nova doba arabske zgodovine. Ta je ne samo položil temelje veliki arabski državi, ki je pozneje zajela v svojih mejah velik del tedaj znanega sveta, marveč je dal Arabcem tudi to, čemur pravimo danes nacija.

Z razširitvijo arabske politične moči so se arabski jezik, arabska pisava in kultura, arabska filozofija in umetnost razširili do Španije na zahodu in Indije na vzhodu.

Po Mohamedovi smrti so vsa tri prej omenjena cesarstva kmalu klonila pred težo arabskih napadov. Prvo je bilo na tleh sasanidsko cesarstvo. Osem let po Mohamedovem begu iz Meke v Medino je bila že vsa centralna Arabija pod enim samim vladarjem. Leta 709 so se Arabci izkrcali na španskih tleh, malo pozneje pa so prodrli že v Centralno Azijo, kjer so zajeli kitajske proizvajalce papirja. Islamu so bila odtelej vrata odprta na vse strani. Prestavitev prestolnice iz Damaska v Bagdad je ta razvoj še bolj zacementirala, saj je Arabijo približala velikemu delu jugozahodne Azije.

Arabska ekspanzija je bila prava epopeja Arabcev. Le-ti so ustanovili enega največjih imperijev, kar jih pozna naša zgodovina. Spremenili so lice velikega, že tedaj visoko civiliziranega dela sveta in zapustili izredno bogato kulturno dediščino. Posredovali so svetu zaklade grške, iranske in indijske civilizacije. In Arabci so prvič v zgodovini združili obširna področja od meja Indije in Kitajske do Grčije, Italije in Španije. Sčasoma pa so celo prevzeli mesto, ki so ga imeli prej Grki. Seveda je bil arabski svet znatno večji od grškega oziroma helenskega. To pa je tudi razumljivo, saj se je medtem obseg znanega sveta znatno povečal.

Vendar Arabci niso dolgo živeli pod eno samo streho. Dinastični spori, ki so izbruhnili med Mohamedovimi nasledniki, so sčasoma razbili Arabijo in arabski svet spet na drobne kose. Te državnice so bile le še nominalno odvisne od bagdadskega kalifata, sicer pa so živele vsaka svoje življenje. Omajadski princ Abdulrahman je postal že sredi osmega stoletja neodvisen emir v Cordobi, v Maroku pa so konec tega stoletja ustanovili Idrisidi samostojno dinastijo.

V začetku šestnajstega stoletja so prišle arabske državnice druga za drugo pod turško oblast in izgubile praktično vsako samostojnost. Ne le poglavarji centralnega dela Arabije, celo jemenski vladarji so morali plačevati porti simboličen davek. Sredi sedemnajstega stoletja pa so Turki iztrgali Irak Iranu in tako zaokrožili svojo oblast nad Arabskim polotokom.

Ideja arabske enotnosti se seveda v takšnih pogojih ni mogla manifestirati, še manj pa uresničiti. Preteči je moralo še nekaj sto let, predno je postala meša in kri in motor arabskega preroda. Šele postopna oslabitev otomanske oblasti, porazi turških čet v Podonavju in sploh v Prednji Aziji, predvsem pa umik Napoleonovih čet iz Egipta so ustvarili prve pogoje za oživitve vsearabske ideje.

Mohamed Ali, ki ga je porta po umiku Francozov iz Nilske delte imenovala za svojega namestnika v Egiptu in je postal pozneje stvarni vladar te dežele, je skušal združiti ves svet, kjer se govori arabsko. Vendar za to ni imel pravih moči. To je bil le sen albanskega vojača v otomanski službi, ki mu je uspelo zasesti Sirijo in celo velik del Arabije, a je moral pozneje omejiti svojo oblast na Nilsko dolino samo. Interesi zahodnih držav so prišli v navzkrižje s težnjami arabskega sveta.

Mohamed Ali se sicer ni čutil Arabca, saj je bil vzgojen v turškem duhu, vendar pa ga Arabci štejejo za svojega, saj je uvedel v Egiptu pa tudi v Siriji mnogo koristnih reform. Tudi njegovi nasledniki niso mogli uresničiti te ideje. Še več, Egipt je postal leta 1882 britanski protektorat, konec devet-

najstega stoletja pa so se Britanci zasidrali še v Sudanu in tako je prišla vsa dolina Nila od izvira do ustja v roke evropskih gospodarjev. Vendar s tem ideja o eni sami državi, ki naj bi zajela v svojih mejah čim več arabskih držav, ni propadla.

Idejo arabske enotnosti so odslej negovali in razvijali predvsem izobraženci Libanona in Sirije. Toda njihovi napori niso imeli nobene skupne osnove. Vendar so v Beirutu že razmišljali o prenosu kalifata iz Carigrada v Meko in o podelitvi tega naslova enemu izmed Mohamedovih naslednikov.

Arabski nacionalizem je imel v tej dobi še izrazito protiturško noto. Šele po prvi svetovni vojni, ko so se Turki umaknili iz arabskih pokrajin, in so njih dediščino prevzeli Evropci, predvsem Angleži in Francozi, in so Angleži odprli evropskim Židom na stežaj vrata v Palestino, je dobil rahlo protievropsko ost. Sčasoma je dobil arabski nacionalizem še novih moči.

Prva svetovna vojna ni prinesla Arabcem tega, za kar so prelivali kri. Zakulisne mahinacije raznih evropskih držav so preprečile, da bi se lahko Arabci zbrali pod eno večjo in skupno streho. Ne samo to, arabski svet so razbili na vrsto večjih in manjših vazalnih državic, ki nikakor niso mogle najti skupnega jezika, še več, ki so na tuj račun in proti svojim lastnim interesom rovarile med seboj.

Velika Britanija in Francija sta si še med prvo svetovno vojno razdelili dežele Plodnega polmeseca. To akcijo je pozneje blagoslovilo tudi Društvo narodov. Velika Britanija je dobila mandat nad Palestino, Transjordanijo in Irakom, Francija nad Sirijo (ki je tedaj obsegala tudi Libanon), medtem ko sta postala Jemen in Nedž, poznejša Saudska Arabija, torej dve najbolj zaostali deželi na vsem arabskem svetu, samostojna in »neodvisna«.

Britanska diplomacija pa je zadala še med vojno, v kateri so se Arabci borili na zavezniški strani, nož v hrbet Arabcem. Balfourjeva deklaracija iz leta 1917, s katero so Britanci obljubili Židom samoupravo, »Home rule«, je delovala na Arabce kot strela z jasnega neba, veleizdaja najplemenitejših nacionalnih čustev. Trideset let pozneje, spomladi 1948, je nastala na ozemlju bivšega britanskega mandata v Palestini nova država: Izrael.

Med prvo in drugo svetovno vojno si je ideja arabske enotnosti le pogloma utirala pot. Mlade arabske države so se borile z lastnimi težavami, zato se čedalje močnejšemu pritisku zahodnih držav niso mogle vedno uspešno upirati. Vendar so nekateri dogodki le močno vplivali na krepitev arabske zavesti. To so bili proglasitev iraške neodvisnosti leta 1952, ustanovitev Panarabskega komiteja v Bagdadu, dalje nezadržen vzpon Ibn Sauda, poznejšega kralja Saudske Arabije, in pa vztrajna borba Egipta, največje arabske države, za svojo neodvisnost, ki si jo je leta 1956, po 54 letih direktne britanske okupacije, tudi priboril.

Vsi ti dogodki so bili važen mejnik v arabski zgodovini, a le niso mogli omajati britanskih pozicij na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Premočen je bil še britanski lev, prešibka še nacionalna zavest Arabcev. Preteči je moralo še nekaj let, da je postala tudi materialna sila, ki ruši vse ovire, podira vse mejnike.

Arabski svet je že spomladi 1941, ob iraškem uporu, ki so ga Britanci zadušili brez večjih težav, spoznal, da se lahko le s skupnimi napori reši iz večne odvisnosti in zaostalosti. Že med vojno so se začele arabske države redno posvetovati med seboj o perečih mednarodnih vprašanjih, o med-

arabskem sodelovanju, medsebojni pomoči, o vskladitvi svojih zunanjepolitičnih potez, osnovah skupne gospodarske politike pa tudi o arabskem petroleju.

Britanska diplomacija je skušala zato izkoristiti te težnje in napeljati vodo na svoj mlin. In spočetka je res kazalo, da bo v tem tudi uspela. Britanci so mislili, da bo postala bodoča Arabska liga prav tako poslušno orodje britanske diplomacije kot Muslimanska liga v Indiji, ki so ji kumovali Britanci sami. Vendar so kmalu spoznali, da so se uračunali in da je postala ta liga instrument arabske, ne pa britanske politike na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Do ustanovitve Arabske lige je prišlo namreč na pobudo Foreign Officea in z aktivnim sodelovanjem Anthonyja Edena.

Razgovori o ustanovitvi Arabske lige so se začeli sredi druge svetovne vojne, marca 1943, dve leti pozneje, 22. marca 1945, pa so prav tako v Kairu podpisali dokument o ustanovitvi Arabske lige. Razgovori o tem, kakšnega značaja naj bo ta vsearabska organizacija, kakšne naj bodo njene kompetence, so se vlekli polni dve leti. Iz kopice raznih predlogov, osnutkov, spomenic itd., je bilo že jeseni 1944. leta jasno, da gre v bistvu za dve osnovni tezi, za dva pogleda na problem arabskega sodelovanja oziroma enotnosti.

En del arabskih držav se je zavzemal za to, da bi arabske države popolnoma koordinirale vso svojo zunanjo in notranjo politiko, drugi del pa je bil le za načelen sporazum o potrebi večjega medsebojnega sodelovanja.

Prav nič ne preseneča, da se je med vsemi arabskimi državami prav Egipt najbolj zavzemal za ustanovitev te lige in da je bil tudi pozneje vedno pripravljen rešiti ligo pred propadom. Egipt je namreč računal, da bo lahko prek nje vendarle vplival na politiko posameznih arabskih držav. Zanimivo je tudi, da se saudski kralj in jemenski imam nista hotela udeležiti začetnih priprav za ustanovitev lige. Oba sta hotela počakati, kam bo šel razvoj in kakšen značaj bo dobila ta organizacija.

Stališča posameznih arabskih držav so bila sploh zelo različna. Zbližala so se šele ob koncu vojne. Oktobra leta 1944 so predstavniki arabskih držav podpisali v Aleksandriji protokol, ki pravi dobesedno, da bodo lahko članice Arabske lige le neodvisne države. Zatem predvideva ustanovitev posebnega političnega sveta, v katerem bodo imele vse članice en glas ne glede na velikost države in število njenega prebivalstva. Protokol dalje poudarja, da bodo vse članice ohranile svoj dosedanji notranjepolitični režim in da bodo tudi v mednarodnih odnosih zadržale popolno svobodo in neodvisnost. Edina klavzula, ki »omejuje« arabske države je, da ne smejo storiti ničesar, kar bi bilo v škodo kakšni drugi arabski državi.

V uradnem tekstu pakta se dosledno uporablja izraz »Arabska zveza« (Union Arabe), ne pa »Arabska liga« (Ligue Arabe). Vendar gre, kot zatrjujejo sami Arabci, le za dva izraza, ki imata en in isti pomen. V praksi se sedaj uporablja skoraj izključno le izraz Arabska liga.

Arabska liga ne predvideva nobenih sankcij. Obvezne so le tiste odločbe, ki so bile sprejete soglasno. Tiste, ki so bile sprejete z večino glasov pa vežejo le države, ki so zanje tudi glasovale. Arabska liga nima torej direktivnega značaja, marveč le arbitražne funkcije. Liga bi morala po statutu usmerjati delo arabskih držav v skupnem interesu.

Liga je torej predvsem forum, kjer se arabske države posvetujejo. To je organizacija, ki dopušča svojim članicam najširšo akcijsko dejavnost.

Posamezne države so zato med seboj v različnih odnosih. Poskusi, da bi se arabske države tesneje povezale med seboj, do sedaj še niso uspeli. Vse kaže, da se ideja arabske federacije ne bo uresničila, da se ne more uresničiti in da je Liga suverenih arabskih držav, ki ščitijo s skupnimi političnimi akcijami svoje skupne interese, najvišja točka arabskega sodelovanja, arabske kohezije.

Pač pa je liga skoraj vedno dosegla soglasnost vseh arabskih držav, kadar je šlo za probleme, ki so vsem arabskim državam skupni. Arabske države so podpirale in še en bloc podpirajo osvobodilno borbo Alžirije, upornike Omana, zahteve Somalcev po združitvi vseh delov Somalije, tezuje bivših francoskih kolonij in sedanjih republik v okviru Francosko-afriške skupnosti po osamosvojitvi in medsebojnem sodelovanju itd.

Arabska liga je dokazala solidarnost arabskih držav prav pri vprašanjih, ki so že po svoji naravi svetovnega značaja in nimajo z odnosi med samimi arabskimi državami nobene direktne zveze. Arabska liga podpira napore mladih in novih azijsko-afriških dežel, da se osvobode stare kolonialne dediščine, kakor tudi te države podpirajo arabske dežele.

Čeprav so na zadnjem sestanku političnega odbora lige v Beirutu ugotovili, da je že v »agoniji«, in da se je to zasedanje izrodilo v manifestacijo arabske nesolidarnosti, je liga vendar faktor, s katerim morajo povsod, tako na Vzhodu kot na Zahodu, prav resno računati. Kljub temu, da so med posameznimi državami resna nasprotja in močna nesoglasja, je liga le upravičila svoj obstoj, saj je Arabcem nakazala lepše perspektive. Arabska liga je prvi resno zasnovani poskus, da se manifestira arabska solidarnost.

Sedanji spori med Združeno arabsko republiko in Irakom so dosti več kot vihar v kozarcu vode, to je v bistvu spor oziroma spopad za vodstvo v arabskem svetu, spor za to, ali je v arabskem svetu en sam center ali pa sta dva, eden v Kairu, drugi pa v Bagdadu. In to moramo imeti vedno pred očmi, kadar koli ocenjujemo antagonizem med Egiptom in Irakom.

Zato tudi zadnji sestanek političnega odbora Arabske lige v Beirutu, torej na nevtralnih tleh in ob udeležbi »nevtralnih« držav, Sudana, Maroka, Saudske Arabije in Libanona, ni mogel roditi nobenih rezultatov. Vse je bilo pripravljeno, da bi posredovanje uspelo, število »nevtralcev« je jamčilo, da ne bo nihče preglasovan, izbran je bil Beirut za kraj posredovanja, vendar iraških delegatov ni bilo na zasedanju.

In vendar je liga še vedno pripravljena posredovati. Toda po vsakem neuspehu bo to le teže. »Nevtralne« države so že skoraj izčrpale vse možnosti. Po štirinajstih letih obstoja se je torej liga znašla v slepi ulici, ki se čedalje bolj zapira. Protislovja, ki so mrtvičila dejavnost te organizacije, so se torej enkrat maščevala.

Komaj tri leta po svoji ustanovitvi je začela Arabska liga »sveto vojno« proti Izraelu. Že ob tej priložnosti je izpričala svojo popolno vojaško nesposobnost. Arabske države so bile poražene. Zato je kmalu prevladalo mišljenje, da je to neučinkovita organizacija.

Arabska liga ni niti v dobi sueške krize pokazala solidarnosti arabskih držav. Njeni sklepi so ostali večinoma mrtva črka na papirju in najvažnejši sklepi, kakršni so n. pr. sklepi o gospodarski enotnosti, o skupnih prosvetnih in šolskih načrtih, o unifikaciji orožja kakor tudi o enotnosti poveljstva arabskih vojska, se niso uresničili. Celó v tako važnem vprašanju, kot je arabski

petrolej, ki je največje arabsko bogastvo, ni liga dosegla nič, saj se zadnjega sestanka o arabski nafti Irak spet ni udeležil.

Vsi pravkar naštetih sklepi so bili sprejeti na mnogih zasedanjih Arabske lige, toda spričo samih razmer znotraj lige, zlasti pa tekmovanja med Egiptom in Irakom, ni bilo moč doseči v okviru te organizacije nobenega učinkovitejšega zblžanja. Kot jasen dokaz njene popolne neučinkovitosti navajajo često primer, da ta organizacija ni mogla uresničiti niti sklepa o enotnosti potnih listov za arabske begunce iz Palestine, kar je bil pravzaprav tehnični ukrep. Arabske države so pokazale še največjo enotnost prav v vprašanju Izraela, torej države, ki naj bi postala nekakšna »industrijska delavnica« Srednjega vzhoda, kakor je bila nekoč za Palmerstona in Disraelija Britanija za ostali svet.

Leta 1958 so stopile v ligo še tri države, in sicer Tunizija, Maroko in Kuvait. S tem je liga znatno pridobila na pomenu. V ligi so torej kar trije člani arabskega Zahoda, Magreba, in sicer Libija, Tunizija in Maroko.

Udeležba tuniških in maroških predstavnikov ni le simbolična, kot bi hoteli ponekod dokazovati, to ni le koncesija arabskemu gibanju, arabskim množicam, ki žele dejanj in ne le besed o arabskem sodelovanju. Tunizija sicer že nekaj mesecev bojkotira delo lige, vendar ni dvoma, da je z dušo in srcem za arabsko stvar. Tuniški voditelji stalno zatrjujejo, da so njihove simpatije na Zahodu, vendar to po njihovih lastnih izjavah še ne pomeni, da ne čutijo eno z arabskim svetom in se ne zavedajo svoje odgovornosti pred vsemi Arabci. Ali ni podpora alžirskim borecem najboljši dokaz za to, ali ne gre preko Tunizije največji del pomoči Alžiriji!

Ni treba še posebej poudarjati, da je imela Tunizija drugačen razvoj kot Egipt oziroma Sirija. Tunizija in Maroko sta dobila silno močne impulze z mediteranskega dela Evrope. Maroko je bil stoletja in stoletja v najtesnejšem stiku s Španijo. Med evropsko in afriško celino pa je pri Gibraltarju komaj petnajst kilometrov.

Ne smemo prezreti, da so dosegli Arabci največje in najtrajnejše uspehe v Evropi prav v Španiji in da je Španija v poznejših stoletjih močno vplivala na razvoj pa tudi miselnost Maroka, šerifskega cesarstva. V prvih stoletjih arabske vladavine v Španiji so se Arabci, Berberi in španski muslimani stopili polagoma v enotno muslimansko prebivalstvo. Znamenita mošeja v Cordobi, ki so jo začeli graditi že za vlade Abdurahmana, pomeni začetek novega špansko-mavrskega stila, ki je pozneje triumfiral v takih grandioznih delih, kot sta Alcazar v Seville in Alhambra v Granadi.

Vendar je francoska teza, da je vsa Severna Afrika v bistvu nekakšna projekcija Evrope na jug, v Afriko, oportunistična in umetno skonstruirana, saj zanika specifičen razvoj severnoafriških dežel — Magreba. To so dežele arabskega Zahoda, tistega dela arabskega sveta, ki je pred tisoč leti prodril na skrajni zahodni rob Sredozemlja in se ustavil na Atlantiku. In ta svet, Magreb, kakor mu pravijo Arabci, je ohranil do danes vse arabske značilnosti.

Ni pa pretirano trditi, da se v Severni Afriki križajo vplivi romanskega in arabskega sveta. To pa je tudi razumljivo, saj se atlaske dežele tako močno približujejo Evropi, zlasti Španiji in Siciliji. Arabci zahodnega dela Sredozemlja so imeli nekoliko drugačen zgodovinski razvoj, razvili so drugo in drugačno civilizacijo kot Arabci vzhodnega Sredozemlja in ob Perzijskem zalivu. Vsi govore sicer isti jezik, priznavajo isto vero, mislijo v istem duhu,

razumejo drug drugega, a so vendar precejšnje razlike med njimi. Vzporedno z medsebojnim približevanjem gre namreč tudi proces diferenciacije.

Arabci so dali človeštvu jezik, vero, poezijo, retoriko, arabizirali in islamizirali so velik del sveta, zapustili so v zgodovini trajen spomenik, vendar je še vedno sporno, ali so res ena nacija. Znani britanski orientalist Bernard Lewis, ki je pred leti izdal zelo pomembno študijo o Arabcih pod naslovom »The Arabs in History« (»Arabci v zgodovini«), pravi, da so le nacionalnost.

Arabski politiki pa zatrjujejo, da so ena nacija in da ni bistvenih razlik med Arabci Azije in Afrike, a je le vprašanje, če je recimo iraški Žid, ki govori po arabsko, misli po arabsko, ali kristjan iz Egipta oziroma maronit iz Libanona že Arabec. V tem vprašanju tudi Arabci sami niso enotnega mišljenja.

Zanimivo in značilno je brez dvoma, da se v vsakdanjem, pogovornem jeziku beseda »Arabec« še vedno uporablja v tistem smislu kot pred tisoč leti, za tiste, ki živijo v puščavi, se pravi za beduine, ne pa za mestni del prebivalstva. Nova arabska država, ki združuje Egipt in Sirijo, se ne imenuje ne po eni ne po drugi deželi, ampak je dobila popolnoma novo ime, ki ima kar tri poudarke: Združena arabska republika.

Če se bo več dežel združilo v eno samo državno telo, bo tudi več razlogov, da se bodo prebivalci te velike države imenovali enostavno Arabci. S tem seveda Egipčani, Sirijci, itd. še ne bodo izgubili iz zgodovine, pač pa bo s tem še bolj poudarjen njihov skupni izvor. In k temu teži ves razvoj.

Danes diferenciacija še ni šla tako daleč, da se ne bi imeli Arabci Severne Afrike več za prave Arabce. Celo Sudan, ki je že globoko v Afriki in ima na jugu že črnsko prebivalstvo, se še smatra za arabsko deželo. Arabci pa štejejo za svojo tudi Mavretanijo, čeprav teži na jug, k Senegaliji.

Morda bi bila ena sama streha za vse Arabce od Maroka do Omana res nekoliko prevelika in na slabotnih temeljih. Razmere v arabskem svetu še niso dozorele za tako grandiozno stavbo. Vse namreč kaže, da je ideja malih, suverenih in od Vzhoda in Zahoda neodvisnih držav, povezanih med seboj z najtesnejšimi vezmi, prav tako močna kot ideja velike arabske skupnosti, arabskega *commonwealtha*.

Pač pa je ideja Magreba, federacije severnoafriških dežel, toliko bolj uresničljiva. In k temu vodi ves razvoj, čeprav skušajo Francozi za vsako ceno dokazati, da je Alžirija francoska in da mora taka tudi ostati. Francozi pri vprašanju Alžirije sploh ne dopuščajo nobene razprave, zanje enostavno ni alžirske nacije. Vendar se le lahko vprašamo, od kod vsa ta energija, s katero se Alžirci že dobra štiri leta tako herojsko upirajo poskusom integracije Alžirije s Francijo.

Arabska liga preživlja letos še prav posebno krizo, vendar je to kriza neke organizacije, ki so jo že od vsega začetka razdvajali spori, ne pa kriza arabske ideje. Ta je živa v vsem arabskem svetu. Iluzija bi bilo pričakovati, da se bo ta ideja uresničila v celoti in čez noč. Za to so potrebni tudi materialni pogoji. Arabska federacija oziroma konfederacija ni stvar spretne sestavljenih proklamacij, to je stvar razvoja in spoznanja, da razlike ne ločijo.

Miran Ogrin